

Relacje po powrocie do szkoły – jak pracować, aby odbudować?

Małgorzata Lis,

PPP w Tarnobrzegu,
PUZ w Tarnobrzegu

O czym będzie mowa?

1. Relacje – czym są relacje? Co je charakteryzuje?
2. Uczeń w relacji
3. Pandemia – czyli wielkie „bum”
4. Nowa rzeczywistość – nowa nadzieja?
5. Patrz w przyszłość, czyli praca oparta o rozwiązania, nie problem
6. Dość pandemii - nie analizuj, nie szukaj problemów – otocz dyskretnym wsparciem
7. Pracuj! – tak, ale jak?

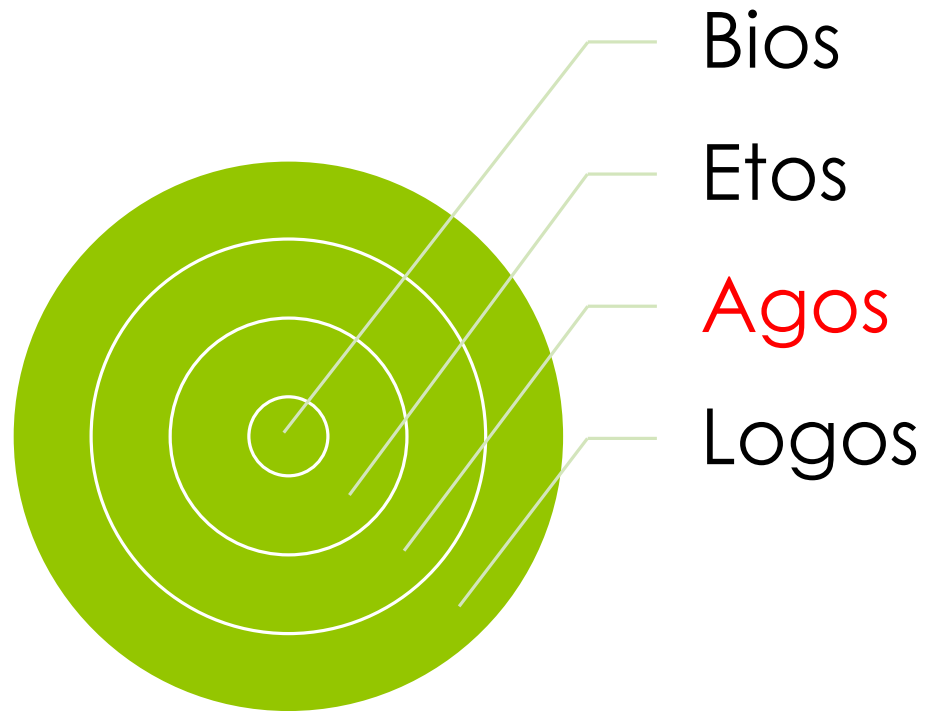
Relacje

- Związki między ludźmi;
- Są powszechne,
- Mają wymiar społeczny oraz indywidualny;
- Zawierają w sobie postawy i uczucia ludzi wobec siebie;
- Są naturalną potrzebą każdego człowieka;
- Są zadaniem rozwojowym dzieci i młodzieży

NDN – schemat Rozwój

- Rozwój społeczny jest kluczowym zadaniem okresu dzieciństwa i adolescencji;
- Zobaczymy schemat i zastanówmy się nad tym co jest w edukacji najważniejsze – nauka czy wychowanie – czy można je rozdzielić?

Dynamizmy wychowania

Relacje

- Związki między ludźmi;
- Są powszechne,
- Mają wymiar społeczny oraz indywidualny;
- Zawierają w sobie postawy i uczucia ludzi wobec siebie;
- Są naturalną potrzebą każdego człowieka;
- Są zadaniem rozwojowym dzieci i młodzieży

JAKIE RELACJE TWORZY UCZEŃ W SZKOLE?

Budowa relacji jako zadanie podstawowe – uczeń w szkole

- Rola (ucznia) uczącego się, przyswajającego wiedzę, umiejętności, kompetencje – relacje nauczyciela z uczniem;
- Rola kolegi - członek klasy, koła zainteresowań, świetlicy, stowarzyszenia szkolnego etc; - relacje z rówieśnikami;
- Rola członka społeczności szkolnej - układ społeczny szkoły – uczeń jako członek szerszej zbiorowości uczniów, pedagogów, innych pracowników – relacje z innymi uczestnikami procesu edukacji;

Ćwiczenie: jakie wymagania stawiają uczniom społeczne role związane z faktem uczęszczania do szkoły?

Charakter relacji osobowych w szkole

- Zależy od wielu czynników, między innymi:
- Cech dziecka, jego osobowości, temperamentu, właściwości emocjonalnych, czynników motywacyjnych, potencjału i możliwości rozwojowych, ogólnego stanu zdrowia, występowania deficytów i niepełnosprawności, posiadanych uzdolnień i talentów zdolności społecznych i potrzeb społecznych, i innych
- Zależy też od zaplecza społeczno – kulturowego związanego z wzrastaniem i funkcjonowaniem dziecka w środowisku rodzinnym i lokalnym, chodzi tu o wpływ takich czynników, jak: system wartości, aspiracje życiowe i edukacyjne, ogólne postawy wobec ludzi, stosunek do szkoły oraz wiedzy i kształcenia się panujące w rodzinie i w środowisku,

Decentralizacja poznawcza

- Czy potrafię spojrzeć na każdego ucznia z różnych punktów widzenia?
- Uwzględniając różne aspekty jego funkcjonowania?
- Jak patrzę na mojego ucznia inni nauczyciele, uczniowie, rodzice? Widzą to samo co ja?

Pandemia czyli wielkie bum

Potrzeby każdego z nas

Pandemia

- o Poczucie lęku a nawet paniki związanej z obawą o swoje zdrowie, zdrowie innych;
- o Problemy ze snem, z koncentracją uwagi;
- o Drażliwość, napady złości;
- o Kryzys emocjonalny i stany depresyjne – pierwotne i wtórne;
- o Próby samobójcze;
- o Schorzenia psychiczne;
- o Unikanie obowiązków – przede wszystkim szkolnych;
- o Zmęczenie, syndrom wypalenia;
- o Fizjologia – bóle głowy;
- o Nadużywanie środków odurzających;
- o Nienaturalna izolacja społeczna – jej nadużywanie przez rodziców i uczniów

Wiemy, że

- Okres przerwy w realnych relacjach wpływa krytycznie na zdrowie psychiczne uczniów;
- Nie jest zjawiskiem naturalnym;
- Staje się czynnikiem wyzwalającym rozmaite zachowania problemowe;

Nowa rzeczywistość – nowa
nadzieja?

Szkoła postpandemiczna – czy
sytuacja może mieć plusy?

+

-

Patrząc w przyszłość – praca oparta o rozwiązania nie problem

- Niepotrzebna analiza;
- Nie szukajmy problemów;
- Otoczmy dyskretnym wsparciem;
- Rozmawiajmy;
- Zainteresujmy się tym, co pasjonuje dzieci – także światem cyfrowym;
- Rozpoznajmy obszary deficytowe;
- Rozpoznajmy jak uczeń funkcjonuje w szkole:

Właściwości dziecka wpływające na sytuację szkolną

- o **Motywacja** (tu istotne jest by poznać komponenty motywacji dziecka: wartości, oczekiwania i afektywny)
- o Komponent wartości mówi nam o tym jaką wartość ma dla dziecka dana czynność. Wartość jest tym wyższa im bardziej pozwala osiągnąć cele; można pytać dziecko: dlaczego się uczysz/nie uczysz, ale odpowiedź może nie być zadowalająca; Istotne jest, aby zdiagnozować cele i przekonania uczniów na temat znaczenia wykonywanych zadań oraz tego, czy są one dla nich interesujące. Musimy pamiętać, że chętniej realizujemy cele, które sami sobie wyznaczaliśmy – warto zadbać o to, by dzieci określały swoje zamierzenia odnoszące się do lekcji/tematu.
- o Komponent oczekiwań – wiąże się ściśle się z obrazem siebie jako ucznia, z oceną siebie w tej sferze, z pytaniem: czy jestem w stanie wykonać to zadanie? Tu liczy się wiara dziecka we własne umiejętności ewentualnie wyuczona bezradność (na skutek wielu porażek). Są uczniowie, którzy myślą: „nie będę się za to brał, bo i tak mi się nie uda”. W takiej sytuacji konieczna jest indywidualna praca z danym dzieckiem, polegająca na przywróceniu wiary we własne możliwości.

Komponent afektywny

- Jakie uczucia towarzyszą uczniom?
- Czy zaciekawienie, radość odkrywania?
- Czy nuda?
- Czy może lęk?
- Jaki jest stopień zainteresowania dziecka przedmiotem?

Wskaźniki nastawienia dziecka do szkoły

- Występowanie zachowań ucieczkowych;
- Aktywność dziecka na lekcjach i poza nimi;
- Zaangażowanie w życie klasy i szkoły;
- Relacje rówieśnicze;
- Wypowiedzi bezpośrednie i ukryte;
- Charakter osiągnięć szkolnych;

Ustalenie przedmiotu diagnozy to kluczowy element!

- Musimy sprecyzować **treść ról** oraz warunki ich realizowania przez dziecko (**cechy dziecka**);

Obszar roli ucznia:

- dojrzałość szkolna ucznia,
- osiągnięcia i niepowodzenia szkolne,
- opóźnienia szkolne, zainteresowania i uzdolnienia, specyficzne trudności dydaktyczne;
- dydaktyczne relacje z n-mi (postrzeganie dziecka jako ucznia, autorytet n-la)
- frekwencja szkolna,
- motywacja do nauki i chodzenia do szkoły;
- aspiracje i plany edukacyjne,
- poziom sprawności psychicznych i fizycznych;

Obszar roli kolegi

- Zdolność do nawiązywania i utrzymywania kontaktów rówieśniczych;
- Poziom umiejętności społecznych (uspołecznienie, bezkonfliktowe rozwiązywanie problemów z rówieśnikami)
- Kompetencje społeczne,
- Pozycja społeczna wśród rówieśników;
- Uczestnictwo w nieformalnych grupach rówieśniczych , grupach podkulturowych)

Obszar roli członka społeczności szkolnej

- Relacje pozadydaktyczne z nauczycielami,
- Stosunek do regulaminów i wymogów dyscypliny,
- Zaangażowanie w życie szkoły

Zaczynij od podstaw

- Re - Diagnoza – ponowna diagnoza relacji w klasie (socjometria)
- Diagnoza deficytów poznawczych
- Diagnoza potrzeb związanych z funkcjonowaniem emocjonalnym;
- Diagnoza środowiska rodzinnego

TYLKO TAK WYZNACZYSZ CELE DO DALSZEJ PRACY

Mając diagnozę

- Mamy cele;
- Mając cele określamy zasoby jakimi dysponujemy;
- Określamy rodzaj potrzebnego wsparcia;
- Szukamy sojuszników;
- Opracowujemy harmonogram;
- Wdrażamy i ewaluujemy;
- Nie czekamy na centralizm😊

Jak?

- Parowanie😊
- Warsztaty – godziny wychowawcze;
- Mediacje rówieśnicze;
- Wycieczki – czyli to co uczeń lubi najbardziej;
- Pomoc poradni😊
- Konsultacje dla rodziców;
- Współpraca między placówkami – policja, MOPR;
- Wolontariat;
- Sieć wsparcia rówieśniczego;
- Pomoc psychologiczno – pedagogiczna –
rewalidacja, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne;

- Działania powinny być rzeczywiste, nie pozorowane.
- Pamiętaj – relacje są najważniejszym czynnikiem chroniącym zdrowie psychiczne uczniów w czasie pandemii. Jakość relacji, wielkość i dostępność sieci wsparcia (rówieśnicy, nauczyciele, wychowawcy, specjaliści) – ma znaczenie.
- To jak funkcjonowaliśmy w okresie nauczania zdalnego pokazuje, że jest w nas wiele dobra, pomimo trudności których doświadczamy potrafimy wzajemnie się wspierać

siedem typów zachowań nauczycieli

1. Zachowania agresywne

2. Zachowania korygujące i hamujące: nauczyciel ostro formułuje polecenia, upomina i nadmiernie ingeruje

3. Zachowania wspierające: nauczyciel cierpliwie wyjaśnia, pomaga w trudnościach, łagodnie perswaduje

4. Zachowania nawiązujące lub podtrzymujące kontakt emocjonalny: nauczyciel uśmiecha się, rozmawia z uczniami, respektuje ich prośby i potrzeby

5. Zachowania niezaangażowane: nauczyciel sporadycznie pełni rolę wychowawcy w zależności od potrzeb danej sytuacji

6. Zachowania neurotyczne: nauczyciel obarcza uczniów winą za własne niepowodzenia, reaguje nieadekwatnie do sytuacji, jest niekonsekwentny

7. Zachowania pozorowane: nauczyciel udaje zainteresowanie uczniami, jest nieszczerzy i nieautentyczny w relacjach z wychowankami

Prośba od uczniów

- Nie pytajcie więcej o czas nauczania zdalnego;
- Nie wracajcie do „mrocznych czasów”;
- Nie straszcie – nam również było ciężko;
- Nie odpytujcie – większość z nas ma trudności;